

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију: 2014-03-27, решење број. 012-199/36-2013, Декан Факултета техничких наука проф. др Раде Дорословачки је на предлог Наставно-научног већа ФТН донео решење којим је одређена Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације.</p>
<p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Др Радош Радивојевић, редовни професор, УНО: Социологија, 01.04.2001., Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду - председник2. Др Ева Ваништа Лазаревић, редовни професор, УНО: Урбанизам и просторно планирање, 16.07.2008., Архитектонски факултет, Универзитет у Београду - члан3. Др Весна Стојаковић, доцент, УНО: Интерпретације геометријског простора у архитектури и урбанизму, 17.11.2011., Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду - члан4. Др Милица Костреш, доцент, УНО: Архитектонско - урбанистичко планирање пројектовање и теорија, 25.09.2012., Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду - члан5. Др Дарко Реба, ванредни професор, УНО: Архитектонско - урбанистичко планирање пројектовање и теорија, 25.02.2013., Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду - ментор6. Др Милена Кркљеш, доцент, УНО: Архитектонско - урбанистичко планирање пројектовање и теорија, 17.11.2011., Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду - ментор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Дејана (Александар) Недучин</p>
<p>2. Датум рођења, општина, држава: 26.09.1978. године; Нови Сад, Србија</p>
<p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду, Архитектура и урбанизам, Дипломирани инжењер архитектуре – мастер</p>
<p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2007/08, Архитектура и урбанизам</p>
<p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: /</p>
<p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /</p>

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Постсоцијалистички град – промена друштвене и просторне структуре Новог Сада у периоду транзиције“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација је дала систематичан и детаљан приказ истраживања феномена постсоцијалистичког града, са детаљном анализом досадашњих сазнања у овој области. Истраживања, заснована на компаративној и свеобухватној анализи урбаних трансформација у друштвено-економском контексту транзиционог периода, потврдила су полазну хипотезу о постсоцијалистичком граду као специфичној и препознатљивој урбаној форми као одразу специфичних друштвено-политичких односа. Посебан акценат у мултидисциплинарном истраживању специфичности постсоцијалистичке урбане форме на слојене на анализирано социјалистичко наслеђе стављен је на промене просторне и друштвене структуре Новог Сада, који припада европском корпусу градова средње величине који су у значајно мањој мери били предмет досадашњих истраживања. Аналитички приступ, поткрепљен детаљном базом података у бројним релевантним подручјима урбаних трансформација и сопственим истраживањем на терену, резултовао је у вредан научни допринос разјашњењу узрочно-последично повезаних феномена постсоцијалистичке просторне форме, представљајући истовремено значајну основу за даља истраживања усмерена на стратешки приступ урбанизацији као глобалном тренду нове ере.

Докторска дисертација написана је на 257 страна, илустрована са 79 слика, 41 графика и 22 табеле.

Дисертација је прегледно и јасно структурирана у следећих 12 поглавља:

- 1) Увод
- 2) Социјалистички град као полазиште трансформација
- 3) Вишеслојне трансформације постсоцијалистичког града
- 4) Реформа стамбеног сектора
- 5) Трансформација стамбених насеља у Новом Саду – режим перманентне реконструкције
- 6) Развој комерцијалне имовине
- 7) Браунфилд као развојни потенцијал постсоцијалистичког града
- 8) (Пост)социјалност и потрошња
- 9) Трансформација друштвеног браунфилда од културолошког до потрошачког простора – студија случаја
- 10) Закључак
- 11) Литература
- 12) Попис табела, графика и извора илустрација

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **првом, уводном поглављу** је представљен предмет и проблем истраживања, образложена је потреба за истраживањима, дефинисани су циљеви истраживања, образложена је методологија истраживања и дат је краћи опис садржаја дисертације. Јасно и аргументовано је указано на значај истраживања имајући у виду релативно малу заступљеност ове области у научној литератури.

У **другом поглављу**, дат је детаљан преглед досадашњих истраживања и сазнања **о социјалистичком граду као полазишту трансформације**, уз мултидисциплинарну анализу општих економских, друштвених и просторних карактеристика социјалистичког града одсликаних у специфичној и препознатљивој општој урбаној форми. Посебно су анализирани специфичности социјалистичког периода развоја у Југославији и њихов одраз на урбанизацију и урбане карактеристике градова. Урбани развој Новог Сада у периоду социјализма анализиран је у контексту друштвених, привредних и демографских промена, уз компаративно разматрање планске регулативе, урбане политике и урбане форме као полазишта постсоцијалистичких трансформација.

У **трећем поглављу** дат је приказ **вишеслојних трансформација постсоцијалистичког града** кроз мултидисциплинарну анализу економских, друштвених и просторних трансформација у периоду транзиције на више нивоа разматрања – од заједничких карактеристика транзиционих урбаних карактеристика европских градова до постсоцијалистичке урбане трансформације Новог Сада у специфичном контексту транзиционих феномена у Србији. Општи контекст транзиције постсоцијалистичких трансформација градова централне и источне Европе (ЦИЕ) анализиран је са аспекта институционалних трансформација (*прва транзиција*) које су имале највећи утицај на даљи

урбани развој и биле главни покретачи скоро свих урбаних промена, са посебним фокусом на процесе приватизације, реституције и реприватизације. Економско реструктурирање, интернационализација и глобализација локалних тржишта (*друга транзиција*) анализирани су са аспекта преласка у фазу развијене транзиције, кроз деиндустријализацију и терцијаризацију урбане економије и улазак градова у постиндустријску еру развоја. Пораст нових пословних активности, прилив страних директних инвестиција, комерцијализација градских центара, браунфилд локалитети, развој тржишта некретнина и пораст цена некретнина анализирани су као кључни елементи тржишно оријентисаног града приоритетно усмереног на стварање профита, са пратећим просторним и друштвеним трансформацијама урбаног пејзажа наслеђеног из социјалистичког периода. Обликовање постсоцијалистичке урбане структуре (*трећа транзиција*) анализирано је у контексту узрочно-последичног дејства свих транзиционих феномена и њиховог синергетског дејства на друштвено-просторно реструктурирање, са посебним освртом на препознатљиве заједничке факторе: реформу стамбене политике, комерцијализацију и ревитализацију градског центра, центрификацију градског центра, резиденцијану субурбанизацију, пропадање социјалистичког стамбеног фонда, развој комерцијалне имовине – пословни и малопродајни објекти, развој потрошње и савремених потрошачких простора и појаву браунфилда.

Посебан део трећег поглавља усмерен је на **анализу специфичности три транзиције у Новом Саду**. Анализирана су три релевантна периода: транзиција пре транзиције-период ка 1990-им; блокирана транзиција (транзиција без транзиције) у последњој декади 20. века; закаснела транзиција у почетним декадама 21. века. Полазећи од општег контекста релевантних институционалних трансформација у овим периодима, њихове усмерености и динамике у законски дефинисаном окружењу и компаративне анализе са процесима у ширем окружењу, анализа је усмерена на одабрана кључна подручја као што су приватизација друштвених предузећа, и конверзија власништва над друштвеним стамбеним фондом. За разлику од још увек неокончаног процеса приватизације предузећа, у многим сегментима још у фази преиспитивања и са резултујућим смањењем индустријске производње и бројним напуштеним индустријским локалитетима као могућим браунфилд потенцијалом, приватизација стамбеног фонда оцењена је као једна од најбрже имплементираних и можда најуспешнијих системских мера транзиције у Србији и Новом Саду. Међутим, анализа указује да су непрепознавање приватног власништва над грађевинским земљиштем и неодговарајућа и често мењана законска регулатива у овом домену, непотпуност земљишних књига, непостојање катастарског регистра за све општине и недостатак одговарајућег законског оквира за спровођење реституције битна ограничење у успешном окончању институционалних транзиционих промена. Посебан сегмент поглавља усмерен је на компаративну анализу токова економског реструктурирања који су постепено водили ка трансформацији Новог Сада из индустријског у „тржишни град“, што је уз анализираних популационе промене допринело специфичном амбијенту промене урбане форме у фазно помереној новосадској трећој транзицији. Идентификујући у овом делу истраживања једанаест кључних подручја утицаја на обликовање постсоцијалистичке урбане форме Новог Сада: реформу стамбене политике и промене у стамбеном сектору; бесправну градњу стамбених објеката и резиденцијалну субурбанизацију; пропадање социјалистичког стамбеног фонда; проблем социјалног становања; трансформацију кроз промену стамбене типологије; развој канцеларијског простора; реструктурирање малопродаје и увођење нових малопродајних формата; потрошњу и тржне центре као њена средства и њене друштвене ефекте; појаву браунфилда; трансформацију улице културе у потрошачки простор; комерцијализацију и ревитализацију градског центра, рад је у следећим поглављима усмерен на приказ резултата детаљне анализе управо ових сегмената урбаних трансформација.

Четврто поглавље дисертације истражује **реформу стамбеног сектора**, полазећи од претходно анализираних резултата истраживања који су указали на битан утицај стамбеног сектора на формирање специфичног урбаног амбијента. Компаративна анализа стратегија урбаног развоја у доба социјализма, обухватила је више нивоа разматрања – од општих карактеристика у ЦИЕ земљама, ка специфичностима на нивоу Србије до детаљне анализе развоја стамбеног сектора у Новом Саду. Анализа постсоцијалистичке стамбене политике, постављена у временску координату различитих транзиционих фаза и усмерена на идентификовање узрочно-последичних веза између приватизације стамбеног фонда и реституције, динамике изградње, квалитета стамбеног фонда и услова становања, заснована је на систематичном и детаљном аналитичком корелирању

свеобухватних података. Анализа је указала на различите резултате произашле из специфичности друштвено-економског контекста транзиције, што је даље истраживање усмерило на идентификовање проблема и карактеристика урбаних процеса произашлих из недовољне заокружености реформске политике на националном и локалном нивоу. Основне карактеристике реформе су детаљно анализирани и истражени су утицаји које је имала на примеру развоја стамбеног сектора у Новом Саду у континуитету, обухватајући поред већ наведених сегмената анализе и посебна подручја проблематике бесправне градње стамбених објеката, пропадање социјалистичког стамбеног фонда и социјалног становања. На основу анализе, сектор стамбене политике идентификован је као несумњиви кључни фактор обликовања урбаног амбијента и карактеристичне урбане форме у континуитету развоја од социјалистичког до постсоцијалистичког града. Детаљна анализа представља допринос формирању базе за иновативну, аналитички засновану развојну политику у овом домену, у смислу дефинисања приоритета и предвиђања укупних потреба, структуре стамбеног фонда и димензионисања стамбеног простора као приоритетна одрживог и инклузивног урбаног развоја. Анализа је, такође, указала на посебну важност формулисања адекватне политике у домену социјалног становања, имајући у виду скоро потпуни изостанак инвестирања у Србији у дужем периоду уз истовремено битно осиромашење становништва, као могуће негативне последице потенцијалног социјалног искључења становника са нижим приходима уз конфликт концепта друштвене кохезије и посебних зона социјалног становања.

Пето поглавље посвећено је анализи **Трансформација стамбених насеља у Новом Саду кроз режим перманентне реконструкције**. Компаративна анализа постсоцијалистичког урбаног развоја већих градова ЦИЕ и Новог Сада указала је на значајне разлике у карактеру, динамици и интензитету транзиционих урбаних трансформација резиденцијалног сектора. За разлику од већине градова ЦИЕ, у којима су центрификација централних градских зона и субурбанизација идентификовани као превлађујући резиденцијални трендови, анализа указује да је у Новом Саду доминантно заступљена трансформација недовољно густо насељених и изграђених подручја кроз промену стамбене типологије и рециклирање грађевинског земљишта у циљу рационалније употребе градског простора, која је изазвала хиперпродукцију објеката вишепородичног становања у режији приватних инвеститора. Полазиште за анализу трансформације кроз промену типологије становања анализирано је у специфичном постсоцијалистичком контексту, детерминисаном нераскидиво повезаним утицајним факторима са узрочно-последичним дејством: флексибилном интерпретацијом појединих одредница из наслеђене планске регулативе, друштвено-економским променама на националном нивоу, које су директно и индиректно утицале на реформу стамбене политике и препуштање станоградње тржишним условима; појавом приватних инвеститора као нових актера у урбаном развоју; и константним прилагођавањем смерница планске документације потребама инвеститора и недовољном контролом над процесом стамбене изградње. Овај процес је детаљно истражен с аспекта предтранзиционих и транзиционих узрока, главних актера, тока и динамике, а позитивни и негативни ефекти су засебно анализирани кроз студију случаја. Резултати процеса перманентне реконструкције анализирани су у односу на следеће релевантне аспекте: рециклирање земљишта и рационалнија употреба градског простора; просторно реструктурирање; промена архитектонског стила; промена карактера улица и унутарблоковских површина; трансформација друштвене структуре; ставови и мишљења становника. Анализа је заокружена детаљном студијом случаја стамбеног насеља Грбавица, која је обухватила следеће сегменте: блокове са хетерогеним обележјима; једнопородично становање руралног типа; једнопородично становање градског типа; колективно становање наслеђено из социјалистичког периода; промене архитектонског стила; промене карактера унутарблоковских простора и улица; трансформацију друштвене структуре, дала је целовиту аналитички поткрепљену слику постсоцијалистичких урбаних трансформација Грбавице, при чему су идентификовани феномени и њихови негативни и позитивни ефекти од знатно ширег значаја од само једног анализираних подручја.

Развој комерцијалне имовине основни је фокус **шестог поглавља** усмереног на компаративну анализу искустава ЦИЕ градова и трендова и динамике промена у Новом Саду, уз добро структурирање ове комплексне проблематике и квалитетне аналитике података, неопходне за увид у овај изузетно значајан сегмент утицаја на урбану форму постсоцијализма. Полазећи од предуслова за развој тржишта комерцијалних некретнина у Србији у околностима закаснеле транзиције, несумњив допринос овог дела истраживања је детаљно приказан и анализиран пример Новог Сада

за који су претходно приказани резултати istраживања потврдили битан заокрет привредне структуре у смеру терцијаризације. Развој канцеларијског простора у периоду транзиције у Новом Саду, постсоцијалистичко реструктурирање малопродаје и увођење нових малопродајних формата у Новом Саду само су неки од квалитетно анализираних сегмената постсоцијалистичког развоја посматраног у три фазе трансформације условљене специфичним друштвено-економским факторима. Постављени у контекст постепене регулације тржишта и његове интернационализације, анализирани су различити аспекти развоја тржишта некретнина, као што су експанзија малопродајне мреже, просторна дистрибуција малопродајних објеката, као и битно проширење капацитета мреже хипермаркета и тржних центара у ширем и локалном окружењу као битног елемента формирања нове урбане форме. Указано је на перспективе и проблеме анализираних кроз различите фазе транзиције, посебно имајући у виду очекивану даљу интернационализацију и могућ утицај започете реституције која обухвата и најатрактивније локације у старом градском језгру. Назначена је важност активног учешћа и грађана и инвеститора у доношењу кључних одлука о димензионисању и лоцирању малопродајних капацитета, чијом интеракцијом се може јасно избалансирати корпус потреба, захтева и понуде. Сумирајући резултате претходних истраживања, констатовано је да ограничена расположива јавна средства у периоду кризе која је још присутна у Србији, смањена приватна улагања условљена падом тражње посебно у стамбеном сектору, битно измењен приступ развоју комерцијалне делатности, представљају нове изазове у стратешком планирању урбаног развоја заснованом на синергији различитих актера у одлуци како оптимално користити ресурсе, а која се не заснива само на тржишним законитостима.

Седмо поглавље, Браунфилд као развојни потенцијал постсоцијалистичког града, обухватило је мапирање браунфилд локалитета у Новом Саду и процену њихових потенцијала за даљи развој. Анализирајући постојеће изазове у активирању браунфилд потенцијала на основу компаративне анализе процеса у ЦИЕ земљама и Србији, констатовано је да Нови Сад тек улази у фазу препознавања свог браунфилд потенцијала и привлачења инвестиција за његову активацију. Осим систематичне и детаљно приказане анализе која представља допринос свеобухватности укупног опуса истраживања, истакнуте су неопходне одлуке и кораци, који морају бити засновани на пројекцији и економских и друштвених приоритета града, али и на балансу свих карактеристика и обележја самог локалитета и његовог посредног и непосредног окружења, да би се и овај сегмент транзиционих процеса успешно реализовао.

Осмо поглавље, (Пост)социјалност и потрошња, добро је одабран као комплементарни аспект истраживања урбаних феномена транзиције и анализиран са аспекта (пост)социјалности и савремених средстава потрошње и друштвених последица развоја потрошње и експанзије мреже тржних центара, са комплементарним освртом на стање у Србији и Новом Саду у односу на шире окружење. Анализа је обухватила и показатеље о месечним просечним зарадама у Новом Саду и Србији у последњој деценији, о структури потрошње домаћинства у градским насељима Србије и у Новом Саду у том периоду, о субјективнијој евалуацији финансијског положаја домаћинства у петогодишњем периоду прошле деценије и компаративне показатеље о структури потрошње на основна добра у одабраним земљама ЦИЕ као релевантне аналитичке параметре за анализу овог аспекта. Истраживања су сумирана констатацијом да препознавање и признавање потрошње у условима транзиције не представља само секундарну манифестацију ширих економских процеса и окосницу просторног развоја постсоцијалистичких градова, већ и скривени симбол њихове друштвене трансформације.

У **деветом поглављу** анализиран је специфичан сегмент **трансформације друштвеног браунфилда од културолошког до потрошачког простора,** заснован на студији случаја Улице Лазе Телчког у централној зони Новог Сада у компарацији са генезом Улице Стродолни као специфичним обележјем постсоцијалистичке Острове. Овај део истраживања значајан је део корпуса постсоцијалистичких урбаних феномена усмерених на економски одрживи културни пејзаж, који доприноси јачању имица града као атрактивне туристичке дестинације, а истовремено утиче на друштвену и функционалну организацију јавних простора. Иако је анализа потврдила да је током протеклих 20 година Улица Лазе Телчког трансформисана од заборављеног јавног простора у друштвени браунфилд и културно средиште града, а потом и у комерцијализовану улицу „за изласке“, специфичност њеног постсоцијалистичког развоја с једне стране јасно одсликава ток

промена друштвених потреба, а са друге перцепцију урбаног начина живота у транзиционој Србији. Компаративна анализа фаза трансформације улице Стродолни и Лазе Телечког показује да, за разлику од западноевропских градова, где су пројекти урбане трансформације кроз културну регенерацију јавних простора вођени добро осмишљеном стратегијом локалних власти које имају улогу главног координатора и супервизора процеса, у постсоцијалистичким су ови процеси углавном спонтани, често неплански и скоро у потпуности препуштени интересима приватног сектора. Трансформације Улице Лазе Телечког одраз су развојног обрасца друштвених потреба у транзиционој Србији, па се може се закључити да је прилагођавање њених садржаја популарној перцепцији савременог урбаног модуса вивенди био логичан и очекиван. Ова анализа, иако на први поглед детаљ, стога има шири контекст у будућем развоју постсоцијалистичког града.

У десетом поглављу су изведени одговарајући **закључци** и назначени правци будућих истраживања, при чему се истиче да ова докторска дисертација представља комплексну, мултидисциплинарну научну анализу узрока, генезе, динамике и исхода постсоцијалистичких урбаних трансформација као комплексног феномена са заједничким карактеристикама проистеклим из друштвено-економског контекста транзиционих феномена, али и специфичним обележјима у зависности од ширег и ужег окружења.

Једанаесто поглавље садржи **листу литературе** коришћене у реализацији докторске дисертације, а **дванаесто** поглавље **попис табела, графика и извора илустрација.**

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

M21

Реализовано архитектонско дело (идејни и главни пројекат) - *Доградња објекта предшколске установе спратности П+Пк у Улици Стојана Новаковића бб, Нови Сад*, број елабората 10/09-А; аутори: Крклеш М., **Недућин Д.**, Кубет В.

Објекат је приказан на међународној изложби NOW/SADA" (8-26. децембар 2011. године) са двојезичним каталогом *Now/Sada: Teaching by Design/Italy Now*; издавач: Факултет техничких наука, Департман за архитектуру и урбанизам, стр. 39-40, ISBN 978-86-7892-365-4.

M24

Nedućin D., Carić O., Kubet V.: *Influences of Gentrification on Identity Shift of an Urban Fragment: A Case Study*, Spatium, No. 21, 2009, str. 66-75, ISSN 1450-569X, UDK 711.433(497.113); 316.334.56; 72.01.

Nedućin, D., Krklješ, M., Kurtović-Folić, N.: *Hospital Outdoor Spaces - Therapeutic Benefits and Design Considerations*, Facta Universitatis, Series: Architecture and Civil Engineering, Vol. 8, No. 3, 2010, str. 293-305, ISSN 0354-4605, DOI 10.2298/FUACE1003293N.

M33

Nedućin D., Ristić D., Kubet V.: *Claiming Public Space in a Post-socialist Serbia: A Struggle for the Fifth Park*, Proceedings of the Symposium "Civil Society Reclaims Public Space: Cross Perspectives Based On Research", 15.-16. mart, Brisel, Urban Planning Institute of the Republic of Slovenia's Press Urbani izziv, Ljubljana, 2012, str. 53-58, ISBN 978-961-6390-36-1.

Krklješ M., Kubet V., **Nedućin D.**: *Review of Possibilities for Raising the Quality of Children's Playgrounds in the Residential Districts Transformed from Single to Multi-family Housing - A Case Study of Novi Sad, Serbia*, Proceedings of the International Scientific Conference "Rethinking Urbanism", 19. maj, Zagreb, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Zagrebu, Zagreb, 2012, str. 61-64, ISBN 978-953-6646-23-4.

Babić T., Kubet V., **Nedućin D.**: *Concepts of functional organization of modern dwelling between Two World Wars in Novi Sad*, Proceedings of the 3rd International Symposium for Students of Doctoral Studies in the Fields of Civil Engineering, Architecture and Environmental Protection – Phidac 2011, 21.-23.

septembar, Novi Sad, Fakultet tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2011, str. 17-22, ISBN 978-6-7892-336-4.

Nedučin D., Krklješ M., Kubet V.: *Transformation of Residential Districts from Single to Multifamily Housing in Societies in Transition – A Case Study of Detelinara, Novi Sad, Serbia*, Proceedings of the International Academic and Professional Conference "Architecture and Urban Planning, Civil Engineering, Geodesy - past, present, future", 15. decembar, Banja Luka, Arhitektonsko-građevinski fakultet Univerziteta u Banja Luci, Banja Luka, 2011, str. 365-374, ISBN 978-99955-667-7-7.

Nedučin D., Kubet V., Krklješ M.: *Who is Afraid of the Building? Examining Various Functions of the Headquarters of the Petroleum Industry of Serbia*, Proceedings of the 5th International Scientific Conference "Architecture, Civil Engineering – Modernity", 8.-10. jun, Varna, Faculty of Architecture, Varna Free University "Chernorizets hrabar", Varna, 2011, str. 233-240, ISBN 1314-3816.

Kubet V., **Nedučin D.**, Carić O., Krklješ M.: *Gentrification of a Residential Neighborhood – A Case Study*, Proceedings of the 3rd International Conference GNP 2010: Civil Engineering – Science and Practice, 15.-17. februar, Žabljak, Građevinski fakultet Univerziteta Crne Gore, Podgorica, 2010, str. 1185-1190, ISBN 978-86-82707-19-6.

Carić O., **Nedučin D.**, Kubet V.: *Cultural Street as a Result of Gentrification*, Proceedings of the 11th National and 5th International Scientific Meeting iNDiS 2009 – Planning, Design, Construction and Renewal in the Civil Engineering, 25.-27. novembar, Novi Sad, Fakultet tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2009, str. 119–126, ISBN 978-86-7892-221-3.

Krklješ M., **Nedučin D.**, Kubet V.: *Analysis of Public Squares in Central Area of Novi Sad*, Proceedings of the 2nd International Conference GNP 2008: Civil Engineering – Science and Practice, 3.-7. mart, Žabljak, Građevinski fakultet Univerziteta Crne Gore, Podgorica, 2008, str. 603-608, ISBN 978-86-82707-14-1.

Kubet V., Krklješ M., **Nedučin D.**: *Built-in Corner Apartment Housing in Novi Sad*, Proceedings of the 2nd International Conference GNP 2008: Civil Engineering – Science and Practice, Žabljak, 3.-7. mart, Građevinski fakultet Univerziteta Crne Gore, Podgorica, 2008, str. 691- 696, ISBN 978-86-82707-14-1.

M44

Nedučin D., Kubet V., Carić O.: *Promena društveno-prostornog identiteta urbanog tkiva procesom džentrifikacije – studija slučaja*, u Kurtović Folić N. (ed.): *Unapređenje strategije obnove i korišćenja javnih prostora u prostornom i urbanističkom planiranju i projektovanju*, Departman za arhitekturu i urbanizam, Fakultet tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2011, str. 123-143, ISBN 978-86-7892-254-1.

M52

Carić O., **Nedučin D.**, Krklješ M.: *Posledice džentrifikacije stambenog područja – studija slučaja*, Zbornik radova Građevinsko-arhitektonskog fakulteta u Nišu, No. 7, 2010, str. 33-40, ISSN 1452-2845, UDK 728.2(045)=163.41.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Rezultati istraživanja daju „presек“ dosadašnjih direktnih i indirektnih društvenih i prostornih manifestacija blokirane i zakasnele tranzicije i objasnjavaju specifičan kontekst geneze postsocijalističkog grada. Oni ujedno predstavljaju i teorijsku i analitičku bazu za osmišljavanje određenih segmenata strateske politike urbanog razvoja, usmerenih na otklañanje i/или sprečavanje prepoznatih negativnih urbanih implikacija tranzicionih procesa.

Kroz preispitivanje višeslojnih obrazaca društvenog i prostornog restrukturiranja socijalističkih gradova ЦИЕ, potvrđeno je da se nasleđen urbani pejzaž transformisao spram novih političkih i društveno-ekonomskih okolnosti, stoga je postsocijalistički grad definisan kao društvena i prostorna manifestacija kompleksnih tranzicionih procesa.

У истраживању је повезаност политичке, институционалне, друштвено-економске и урбане трансформације кроз три транзиције постављена као јединствен концептуални оквир, унутар којег су испитани и интерпретирани утицајни фактори и узрочно-последичне корелације између транзиционих реформи и одређених урбаних процеса, а истраживање је потврдило да су новоуспостављени обрасци урбаног развоја у земљама општег транзиционог тока били директна последица реформисања политичког и друштвено-економског система, те се трећа транзиција може посматрати као исход прве и друге, али и да је њихов свеобухватан утицај двојак, са израженом тенденцијом преовладавања негативних над позитивним урбаним променама.

Истраживање промена политичког и друштвено-економског окружења током блокиране, а затим и у периоду закаснеле транзиције, које су учиниле трансформације друштвене и просторне структуре Новог Сада другачијим од оних које су се одвијале у градовима ЦИЕ, указало је да у Новом Саду још увек постоји баланс између позитивних и негативних ефеката урбаних промена, односно да се, услед десетогодишњег кашњења у имплементацији већине основних принципа прве и друге транзиције, сви негативни нису испољили.

Утврђено је да је свака од анализираних постсоцијалистичких интервенција у простору Новог Сада на својствен начин допринела омекшавању ригидне урбане форме наслеђене из социјализма и постепеној замени врло изражене дисциплине и униформности каледоскопским пејзажем, а њихов комбиновани ефекат огледао се у суштинским трансформацијама - од моноцентричног до полицентричног, од компактнијег до диспергованог, од индустријског до потрошачког, али и од социјално хомогеног до назнаке раслојеног града, као својеврсне рефлексije идеологије новог државног уређења и новоуспостављених друштвено-економских односа.

Корелације и каузалне везе које су у раду успостављене између сложених политичких, економских, институционалних и друштвених реформи и различитих нивоа урбаних промена указале су на заједничке узроке, елементе и исходе трансформација друштвене и просторне структуре градова ЦИЕ, али и на одређена одступања у случају Новог Сада. Узимајући у обзир да је прелаз из социјалистичког у капиталистички систем посматран као заједнички именоватељ свих урбаних процеса, истраживање је показало да ће он на крају периода имати све побројане карактеристике постсоцијалистичког града. Истраживањем је стога потврђена теза да је природа урбаног реструктурирања у постсоцијалистичким друштвима делила „заједничку логику“, односно да разлике које су данас приметне у друштвеној и просторној структури градова ЦИЕ нису последица одступања од пута ка капиталистичком граду као крајњем одредишту, већ нијанси у начинима и националним контекстима имплементације и координације три транзиције.

Имајући у виду свеобухватне резултате истраживања, може се сажето закључити да је постсоцијализам представљао ентропијску парадигму савременог урбаног развоја.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Према мишљењу Комисије, дисертација је добро организована, прецизно написана и прегледно илустрована. Приступ проблематици феномена постсоцијалистичког града је свеобухватан, а резултати истраживања су детаљно приказани (текстуална анализа, пратећи графички и табеларни прикази, слике) и тумачени на јасан и систематичан начин, у складу са карактером проблема истраживања и општеприхваћеном праксом истраживане проблематике у области архитектуре и урбанизма. Кроз преглед резултата истраживања јасно је истакнут допринос истраживања ове докторске дисертације, заокружен закључним разматрањима у оквиру сваког од поглавља и коначним закључцима дисертације који су потврдили полазну хипотезу и у оквиру којих су формулисани будући правци истраживања у односу на резултате и закључке изведене у раду.

IX	КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
1.	Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Комисија је закључила да је дисертација написана у складу са образложењем у пријави теме.
2.	Да ли дисертација садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе научно-истраживачког рада карактеристичног за докторску дисертацију у области архитектуре и урбанизма.
3.	По чему је дисертација оригиналан допринос науци Дисертација представља оригиналан научни допринос разјашњењу узрочно-последичних веза између карактера друштвено-економских промена окружења и просторних трансформација градског ткива, које кроз мултидисциплинарни приступ дефинисању узрока, генезе, динамике и исхода урбаних феномена постсоцијалистичког града имају и шири карактер од само анализираних периода друштвеног развоја. Истовремено, резултати истраживања представљају допринос у усмеравању даљих истраживања у сложеном корпусу науке о градовима као подручју од посебног интереса глобалног, европског и локалног окружења.
4.	Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Докторска дисертација нема суштинских недостатака.
X	ПРЕДЛОГ:
	На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
-	да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Радош Радивојевић, редовни професор
председник комисије

Др Ева Ваништа Лазаревић, редовни професор
члан

Др Весна Стојаковић, доцент
члан

Др Милица Костреш, доцент
члан

Др Дарко Реба, ванредни професор
ментор

Др Милена Кркљеш, доцент
ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.